



Gebed en bediening des Woordsdoor

<https://hdl.handle.net/1874/235774>

CV-1/20

mm 12952

Present-Exemplaar.

livret. 1957, no. 55.

Gebed en Bediening des Woords.



INTREË-REDE

GEHOUDEN

in de Groote Kerk der Ned. Herv. Gem.
van Gouda,

op 30 OCTOBER 1887,

DOOR

DR. J. H. GUNNING J.HZN.

TWEEDE DRUK.

MET EEN NASCHRIFT.

Gouda. — A. KOK & COMP. — 1888.



8

NAA 109 C49

Gebed en Bediening des Woords.

INTREË-REDE

GEHOUDEN

in de Groote Kerk der Ned. Herv. Gem.
van Gouda.

op 30 October 1887

DOOR

DR. J. H. GUNNING J. H. ZN.

TWEEDE DRUK.



5 a
109 C49

GOUDA — A. KOK & COMP. — 1888.

BIBLIOTHEEK UNIVERSITEIT UTRECHT



2948 395 9

Dat van dit eenvoudige intree-woord, zoo kort nadat het in het licht verschenen is, reeds nu een tweede druk gevraagd wordt, van welken eenige Christelijke vrienden (wier namen mij op een enkelen na onbekend bleven) aan de Kerkeraden van alle Ned. Herv. Gemeenten van ons Vaderland een present-exemplaar wenschen aan te bieden, is mij een oorzaak van ootmoedigen dank aan God. Het ware onnatuurlijk te ontkennen dat mij dit verblijdt, al had ik het ook in de verste verte niet durven verwachten. Want dat ik bij het opstellen dezer leerrede in het geheel niet aan de mogelijkheid eener uitgave gedacht heb, bewijst zijzelve meer dan voldoende.

Gaarne had ik, en nu nog des te liever naarmate de kring der lezers uitgebreider zal wezen, er het locale element uit weggelaten, of althans zooveel doenlijk verminderd. Maar, met uitzondering van een 16 tal regels in den aanvang en van de officieele toespraken aan het einde, bleek mij dit niet mogelijk zonder de geheele preek te veranderen, en dat mocht ik niet. Daarom bleven dan ook sommige zinsneden die ik, nu ik ze ten tweeden male gedrukt voor mij zie, gaarne gewijzigd had, of waarop bevriende critiek mij opmerkzaam maakte als minder juist, toch maar onveranderd staan. Mijn hemelsche Vader die weet hoe zeer ik van het zondige en gebrekkige in dit woord overtuigd ben, legge er om Jezus' wil een verbeurden zegen in!

Met eene zonderlinge mengeling van gevoelens sta ik thans voor u, gemeente van Gouda! gereed voor de eerste maal als een uwer eigen leeraren u het woord des levens te verkondigen. Dát had ik voor een viertal jaren niet gedacht, toen ik voor mijnen vriend en aanverwant *van Rhijn* alhier eene liefdebeurt waarnam, dat, als ik dezen kansel voor de tweede maal beklom, ik het als zijn opvolger doen zou, en de plaats waar hij met zooveel opgewektheid het Evangelie verkondigde, nu in dezen eigenaardigen zin *mijn* kansel zou worden. En behoef ik het u nog te verzekeren dat ik met schroom, ja met eene heilige ontroering zijne trappen ben opgegaan? O, het is niet goed, niet geoorloofd dat de dieenaar veel van zichzelf spreke in het heiligdom, waar hij als afgezant van Christus des Heeren woord, en zijns Zenders getuigenis heeft te brengen. Maar toch het ware onnatuurlijk (en dat verlangt de Heere *nooit* van ons!) thans niet in enkele woorden uiting te geven aan hetgeen mijn harte vervult. En dan, het kan haast niet anders, dan keeren mijne gedachten telkens terug naar dat zonnig verleden waarvan ik met zooveel moeite mij heb moeten losrukken, naar dat stille, schoone dorpje waar het graf ligt van mijn dierbaar kind, en waar zoo menige band mij met liefhebbende vrienden vereenigt. En wat ligt thans vóór mij? Een onbekende, ongewisse toekomst, waarvan ik volstrekt niet de lichtzijde voorbij zie, maar mij allerminst in déze ure de moeite en bezwaren van ontveinzen kan. Hoevele vragen dringen zich thans niet op aan mijn geest! Zal ik voor u zijn kunnen wat gij van mij hoopt en verwacht? Zal ik in u weervinden wat ik niet zonder tranen heb verlaten? Zal de band die dezen morgen tusschen leeraar en gemeente gelegd werd, en dien ikzelf in deze ure nog nauwer kom toehalen, zal die een zegen blijken voor ons beiden, en

straks oorzaak worden van overvloedigen dank aan God?

.

.

En nu, wat zal ik tot u spreken? Voor de meesten uwer ben ik thans nog een vreemde, wellicht zijn er wel in ons midden die zich anders zelden of nooit in dit bedehuis laten vinden; daarom mag ik deze gelegenheid niet laten voorbijgaan hun zoo klaar en helder mogelijk aan te zeggen wat tot hun eeuwigen vrede dient. Alle zonderlingheid, alles, 't zij keuze van den tekst, 't zij wijze van behandeling, wat ons zou kunnen afleiden van op den heiligen God en Zijne geboden te zien, zij biddend door ons te samen bestreden. Mocht ik zóó tot u spreken dat zelfs als deze *eerste* tevens mijne *laatste* Evangelieverkondiging aan u wezen moest, niemand uwer tegen mij zou kunnen opstaan in den grooten dag des gericht, omdat hij niet had vernomen wat zijn God van hem eischt. Vanzelf draagt dan deze prediking een meer persoonlijk karakter, en moet ik meer dan anders zou voegen over mijn ambt en mijne verwachting gewagen. Ik hoop het u allen recht duidelijk en eenvoudig mede te deelen wat ik mij als mijne heilige roeping voorstel, opdat gij weet wat wij aan elkander hebben, en ook niet hebben zullen. En mij dunkt, ik kon geen geschikter woord uit de H. Schrift kiezen, dan datgene wat ik aan deze mijne eerste prediking ten grondslag leg. Gij leest het:

HANDELINGEN VI : 4.

Maar wij zullen volharden in het gebed, en
in de bediening des woords.

Wij behoeven bij een tekstwoord als dit allermint naar eene verdeling onzer gedachten te zoeken. De twee hoofdpunten zijn vanzelf aangewezen: het gebed en de bediening des woords. Wij beginnen met dit laatste, en spreken dan later over de voorbede en het bidden in het algemeen.

»Wij zullen volharden in de bediening des woords.» Gij herinnert u allen de aanleiding waarnaar de twaalf aposte-

len aldus spraken. Door de uitbreiding der jeugdige christengemeente vermeerderden hunne stoffelijke zorgen en aardse bemoeienissen dermate, dat de geestelijke belangen er onder begonnen te lijden. Dat mocht zoo niet langer! Het was niet behoorlijk dat Jezus' afgezanten het woord Gods nalieten om de tafelen te bedienen, d.w.z. om bezorgers en uitdeelaars van tijdelijke behoeften te worden. Dáárvoor zouden voortaan diakenen geroepen worden, terwijl zij zich geheel zouden blijven wijden aan de uitbreiding van 's Heeren kerk.

Die taak nu der apostelen hebben wij overgenomen, en zetten wij voort, geliefden! ¹⁾. Waarlijk, wanneer wij deze woorden uitspreken, vergeten wij niet den ontzachelijken afstand die zelfs den uitnemendsten voorganger onzer dagen scheidt van die rijkbegenadigde getuigen des Heeren, die alléén in letterlijken zin konden zeggen: »hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze oogen, hetgeen wij aanschouwd hebben, en onze handen getast van het Woord des levens, dat verkondigen wij u." Maar toch van ons goed recht leeraar te zijn in eene Christelijke Kerk-gemeenschap zijn wij ten volle verzekerd. Wanneer wij nauwlettend de Schrift onderzoeken, en niet vergeten dat zij ons veelal slechts de grondbeginselen geeft, de grondlijnen trekt, wier verdere uitwerking aan de leiding des H. Geestes blijft overgelaten, dan zien wij duidelijk dat de Heere Jezus wel waarlijk eene *kerk* heeft willen stichten, eene *organisatie* heeft willen doen komen over diegenen die in Hem gelooven, en hun geloof te midden van eene vijandige wereld hebben te handhaven. In die kerk zijn verschillende ambten, want God is een God van orde en niet van verwarring, welke ambten niet het minst te kort doen aan

1) Deze woorden kwamen enkelen onjuist voor. Ze kunnen inderdaad aanleiding tot misverstand geven. Ik bedoelde alléén: »in het uitbreiden van 's Heeren Kerk", in het prediken en getuigen van Gods ontferming in Christus, kan een prediker zich als voortzetter van de taak der apostelen beschouwen. Doch dat hij bij dat prediken geheel *anders* optreedt, spreekt van zelf, en erkennen wij volmondig. Zij spraken met apostolisch gezag, gelijk de Heer het hun door zijnen H. Geest ingaf; *wij* hebben ons te regelen naar en te onderwerpen aan hun woord, gelijk Luther zoo treffend zegt: »Wir müssen die Propheten und Apostel lassen auf dem Pult sitzen, und wir hienieden zu ihren Füßen hören, was sie sagen und nicht sagen." Vergeten wij deze laatste drie woorden evenmin als hetgeen er aan voorafgaat!

het algemeene priesterschap van alle geloovigen. Geen »leeken" en »clerus" tegenover elkander, maar allen broeders, doch onder die broeders de een voor dit deel, gene voor een ander deel van den arbeid geroepen en bestemd. »Hij heeft gegeven sommigen tot apostelen, en sommigen tot profeten, en sommigen tot evangelisten, en sommigen tot herders en leeraars, tot de volmaking der heiligen, tot het werk der bediening, tot opbouwning des lichaams van Christus." Uitgaande van deze schriftuurlijke grondstellingen, vormden zich nu de verschillende kerken, de plaatselijke openbaringen dier eene heilige algemeene Christelijke Kerk, waaraan wij met het eerwaardig apostolisch symbolum belijden te gelooven. Het goed recht der historische kerken is ons door de leiding des Geestes met de Christenheid bewezen, welke kerken, het meest verbasterd in de Roomsche afdeeling, meer gezuiverd naar den Woorde Gods in de verschillende schakeeringen der Protestantsche afdeeling, een bestaansrecht hebben dat niet slechts op dézen grond gelochend kan worden, dat er van hare directe instelling en regeling geene Bijbelplaatsen zijn aan te voeren. Wij gelooven dat het naar Gods Woord is, elke kerkgemeenschap als eene plaatselijke of nationale openbaring der Kerk van Christus te erkennen, waar de bediening des Woords en der Sacramenten naar het bevel des Heeren plaats heeft, waarbij wij niet vergeten moeten dat deze bediening om onze zonden en zwakheden wel nooit anders dan *betrekkelijk* zuiver kan worden aangetroffen. Gelijk de apostel Paulus de *gansche* Corinthische gemeente beschouwde en aansprak als »geheiligden in Christus Jezus", ja als »geroepene heiligen", terwijl het toch weldra uit zijnen zendbrief blijkt hoeveel zonde en ongerechtigheid in die gemeente nog gevonden werden, zoo vergeten ook wij nimmer dat ook de zuiverste kerkvorm of kerkgemeenschap maar een zeer maten weerschijn vermag te geven van wat als Ideaal ons wordt voorgesteld in die Kerk des Nieuwen Jeruzalems, eene gemeente zonder smet of rimpel, waar het Lam de kaars is die alle duisternis heeft weggeschenen. Hieruit volgt dus dat aan eenigen kerkvorm, welken ook, nooit meer

dan een betrekkelijke waarde, nooit anders dan een voorbijgaande beteekenis kan worden gehecht, en wat mij persoonlijk aangaat, ik gevoel mij zóózeer doordrongen van de gedachte dat Jezus Christus wederkomt, komende is om zijne Bruidsgemeente tot zich te nemen in heerlijkheid, dat ik niet alleen over alle kerkgenootschappelijke scheidsmuren heen wensch te zien, en aan Lutherschen en Doopsgezinden, »Afgescheidenen» en welke kerkelijke namen er meer mogen zijn, wanneer zij den Christus naar de Schriften belijden, gaarne de broederhand reik, maar zelfs met hen die allen kerkvorm verwerpen, en ieder kerkelijk ambt als onschriftuurlijk meenen te moeten bestrijden, gaarne wil samenwerken om Gods Koninkrijk te bevorderen, en de eere van onzen Koning en Heiland hoog te verheffen boven alles wat in onze menschelijke zwakheid vaak broeders in eenzelfde geloof uit elkander doet gaan. Maar toch — wat mij betreft, ik weet mij leeraar in eene kerk, en wel in onze Nederlandsche Hervormde kerk, die mij de voortzetting is der Vaderlandsche Gereformeerde kerken. Mij één voelende in belijdenis met onze vaderen, al hoop ik te goed hun kind te zijn om ooit bij hun woorden te zweren, wensch ik de kerk onzer vaderen, waarin ik geboren ben en opgevoed, en waarin ik mijnen God heb mogen leeren kennen, trouw en eerlijk te dienen. Een open oog hebbende voor hare zonden en gebreken, hoop ik naar mijne geringe krachten mede te werken tot haar bloei, maar altoos in den geordenden weg, met open vizier, en niet vergetende dat elke hervorming van binnen naar buiten moet gaan, m.a.w. steeds met persoonlijke bekeering van hart en leven beginnen moet. Ontvangt mij dus, Hervormde gemeente van Gouda! met vertrouwen als een uwer leeraren, die u om Jezus' wil komt dienen en voorgaan, en wiens innigste begeerte het zal wezen u op te bouwen in ons allerheiligst geloof!

Wij zullen volharden in de bediening des woords. Wat hebben wij daaronder te verstaan? Gewis niet enkel de openbare prediking, al vormt die ongetwijfeld daarvan een hoogst gewichtig bestanddeel. Wij, uwe dienaren, zijn arbeidende met het machtigste wapen dat ooit aan een mensch

kan worden toevertrouwd: *het gesproken woord*. In de oppervlakkige beschouwing der wereld geldt een woord voor het ijlste, onwezenlijkste, onbeteekenendste ding dat er bestaat. »Een woord, een woord . . . wat is het meer dan een ademtocht, even wezenloos als onzichtbaar? 't Is een klank, een trilling der lucht, een voorbijsnellende schaduw, een oogwenk vernomen en dan spoorloos verdwenen!» . . . Spoorloos? Neen, ijdel mensch, ik zeg u: geen machtiger zaak dan het woord! Gij, dienaar der zonde, zij werpt uw woord daarenen, en zij meent 'het is voorbij? ik zeg u zij zult het terugvinden, wellicht eerst na vele jaren, in het harte uws broeders dat zij gewond, wellicht doodelijk gewond hebt! ge zult het terugvinden in den vloek uwer eigene ziel, in het ledig van uw zoekend harte, dat opleven zou door een woord van deernis en liefde, maar zie, ge vindt het niet, ge vindt het in eeuwigheid niet! Spoorloos? Neen, kind van God, ik zeg u: geen machtiger zaak ook dan úw woord! Ge zult het straks wedervinden, hier beneden of daarboven, wanneer een geredde ziel u dankt voor wat zij tot haar hebt gesproken, voor het zaad des levens, waaraan zij wellicht hadt gewanhoopt, en zie het is heerlijk ontkiemd! zij zult het terugvinden op dien grooten dag waarop het Nieuwe Lied wordt gezongen, en al die klanken, die zij meendet in de ijle lucht spoorloos te zijn weggevoerd, u blijken samen te stemmen met de eeuwige harmonie der aanbeddende schepping. O neen, daar is geen hooger, geen heiliger, geen heerlijker roeping dan bedienaar te zijn des woords.

En dan, van *welk* een woord! Te prediken dat *het* Woord is vleesch geworden! Het Woord, de volheid van Gods eeuwige ontferming afgedaald in onze ellenden en nooden, om ze te verhelderen, te bestralen met den glans des hemels! Zie daar staat in de wereldsgeschiedenis de gestalte van Jezus den Nazarener, van Jezus den Gekruisigde; en met uitgebreide armen roept Hij het der lijdende, zwoegende menschheid toe: »Komt tot Mij, allen die belast en beladen zijt, en ik zal u rust geven!» En die Jezus heet Immanuël. Hij is de Zoon des levenden Gods, God-zelf in al den rijkdom Zijner ondoorgrondelijke genade tot ons gekomen. En

van Hem mag *ik* u spreken, ik arme, onwaardige mensch! Van Hem, wiens luister voor engelen te hoog is, en die met den Vader een ontoegankelijk licht bewoont, van Hem mag een nietig sterveling getuigen in het midden der gemeente! O, kunt gij er iets van voelen, geliefden! beseft gij dat het meer is dan een ijdele frase, wanneer ik u zeg dat deze gedachte mij het harte doet trillen van onbeschrijflijke blijdschap, en dat ik mijn voorrecht, bedienaar des woords te zijn, voor geen koningskroon zou willen ruilen? *Het Woord is vleesch geworden*, dáár hebt gij den hoofdinhoud van elke prediking die wij u brengen! Heerlijk, heerlijk dat weldra de Adventsdagen weder dáár zijn, en wij ons met heel de Christenheid weder opmaken naar de kribbe van Bethlehem! ¹⁾ Ach, al wat wij verkondigen het is immers uitbreiding, ontvouwing van wat de engelen bezongen, en van wat iedere ziel, die vrede vond, belijdt: vrede op aarde in dezen Jonggeborene, in menschen een welbehagen, en daarom eere, eere zij God in den Hoogen! Een arme zondaar en een rijke Heiland; een gevallen schepsel en een reddende hand; een stikdonkere nacht en een blinkende morgenster — dát, dát is voor mij het Evangelie, Euangelion, de goede, de eeuwig blijvende Boodschap. Wij *hebben* niets anders te brengen dan deze allesomvattende waarheid; wij hebben niet vele »waarheden» voor u te verdedigen en u aan te prijzen en zoo mogelijk u op te dringen — de waarheid is één groot en heerlijk geheel van goddelijke genade, en die waarheid is een *gewonnen* zaak, die ons ophellen en vrijmaken wil. Wat is het Evangelie? De tijding dat de volle, de eenige Waarheid gevonden *is*. Buiten de gemeente van Christus, bij de denkers en geleerden dezer eeuw voorzoover ze niet leerden te knielen met die arme herders bij Bethlehem's kribbe, heet het in duizendvoudige afwisseling: »Wij *zoeken* naar de waarheid». En ja, dan vinden ze allerlei! Het ééne stelsel voor.

1) En thans is weder de lijdensprediking dáár! Zoo snellen onze dagen voort, doch het blijft ééne verkondiging. Onze Heiland droeg het kruis van zijne kribbe af aan, maar ook reeds de kribbe profeteert van zijne overwinningskroon. *Bethlehem* — *Gethsemane* — *Gabbatha* — *Golgotha*, het zijn allemaal schaduwen op de zonnewijzer die zijn lijden afteekenen, maar al die schaduwen zijn gevormd door ééne Genadezon. Gode zij dank voor zijne *onuitsprekelijke* gave!

het andere na, de eene hypothese ter vervanging van eene andere, maar ach het blijft een tasten, en de eenheid hunner levensbeschouwing valt al even moeilijk te vinden als de vrede van hun hart..... maar hier, hier in het huis van God, in het midden der uitverkorene menschheid, d. i. der Gemeente, voor zoover ze haar roeping en voorrecht verstaat, hier klinkt het: »wij *hebben* gevonden, omdat wij gevonden *zijn*." De waarheid is niet een stelsel, een wijsgeerige idée, een diepe abstractie, maar de waarheid is een levende, levenwekkende, levenuitstralende *Persoon*. En die persoonlijke waarheid is u, o zondaar! niet vreemd, ze is niet tegen uwe natuur gekant, integendeel ze is u verwant, want gij zijt naar Gods Beeld geschapen. Hoe ook gezonken, hoe ook verbasterd, hoe ook in den vreemde u als zwijnenhoeder tot slavendienst verlaagd hebbend, ge *zijt* nog een koningskind naar aanleg en bestemming, en dat ook voor u die bestemming vervuld kan worden, zie dàt verkondigen wij u! Het Woord is vleesch geworden. God heeft Zijne belofte vervuld der slang den kop te vermorzelen door het Zaad der vrouw — de Maagd is zwanger geworden, en heeft eenen Zoon geëbaard, en zijn naam is Immanuël. God is geopenbaard in het vleesch; de eeuwige, almachtige Liefde is neergedaald in onze ellende, in onzen vloek, in onzen dood — maar zie zij *heeft* overwonnen, en het leven en de onverderfelijkheid *zijn* aan het licht gebracht. Hallelujah!

Dit over den *inhoud* onzer prediking. Over den *vorm* waarin wij haar tot u wenschen te brengen, herinneren wij tweeërlei. Ten eerste: dat wij dat hopen te doen in de taal van onzen tijd. Het is mijne innige overtuiging dat als wij de kinderen dezer eeuw voor Christus willen winnen, wij toonen moeten de rechtmatige eischen, de behoeften, de raadselen van deze eeuw te verstaan. Wie thans (gelijk helaas velen beproeven) ook in den vorm der prediking weder in alles het zeventiende-eeuwsche kleed poogt aan te trekken, blijft even vreemd voor het geestesleven van onzen tijd als onvruchtbaar, en die miskent ook de vrijmacht des H. Geestes, die voor elken tijd de meest passende vormen schept waarin de onveranderlijke waarheid Gods zal worden verkon-

digd. Daar is geen enkele heilswaarheid door de Gereformeerde Kerken naar de H. Schrift beleden, waarop ik door Gods barmhartigheid niet van harte en onvoorwaardelijk Ja en Amen zeggen mag, en wat zij heeft beschouwd als het Cor Ecclesiae, het hart der kerk, namelijk de vrijmachtige genade Gods als den eenigen grond onze zaligheid, is ook voor mij de grond waarop ik staan en leven mag. Maar in de wijze van voorstelling, in de bewijsvoering uit de Schrift, kortom in onze geheele manier van verkondiging, hoop ik volledige vrijheid te houden. Gelijk Jezus onze Heiland genoeg vertrouwen op de macht der waarheid had, om zijnen jongeren geen anderen lastbrief te geven dan het Evangelie des Koninkrijks te prediken, zoo wenschen ook wij, zonder naar iemands oordeel te vragen, u zóóveel van Jezus' heerlijkheid te zien te geven als onze eigene ziel er van heeft leeren verstaan. — Maar dan, ten andere, deze onze verkondiging zal enkel *getuigenis* wezen! Ik ben geen redenaar met schitterende vormen, waardoor ik zou kunnen hopen tegenstanders als bij verrassing te vangen, en al wás ik het, ik hoop dat de Heer mij genade zou geven dat alles biddend te bestrijden, opdat ik hier van deze heilige plaats nooit iets bringe tusschen uwe ziel en de goddelijke waarheid. Wij kunnen hem die rampzalig genoeg is den Christus naar de Schriften te verwerpen onmogelijk zijne dwaling *bewijzen*, wij kunnen slechts *getuigen* van de hope die in ons is, in het vertrouwen dat zij zich ook aan hunne consciëntie zal aanbevelen. Wij stellen u *enkel* Jezus Christus voor oogen, in al de diepte zijner vernedering om uwentwil, in al de heerlijkheid zijner genade, gelijk Hij met zijne gemeente is alle de dagen tot aan de voleinding der wereld. De zon bewijst zichzelf door aan den hemel te staan, en hare stralen over u uit te gieten — gij hebt geen kaarslicht noodig om haar te zoeken, of bij dat armelijk schijnsel te betoogen dat zij er is. Arme prediker, die met uw povere wijsheid Hem aannemelijk maken wilt voor de kinderen dezer eeuw, die zichzelve aan ieders harte openbaart, dat naar zijne stem hooren wil!

Zietdaar dan geliefden! den inhoud dezer bediening des woords u ontvouwd, en den vorm u aangewezen waarin wij

haar wenschen te brengen. Doch welk zal nu het *richtsnoer* wezen waaraan wij ons hebben te onderwerpen? Hoe toch kan eene gemeente met vertrouwen en gerustheid zich laten bedienen door een sterfelijk, machteloos mensch, wanneer niet die mensch een vastigheid heeft buiten zichzelf, waaraan al zijne woorden en daden te toetsen zijn? Dat richtsnoer *hebben* wij, geliefden! en wel in de H. Schrift. Wij spreken hier met groote blijdschap en innerlijke verzekerdheid des harten voor u uit, dat wij in de H. Schriften van Oud en Nieuw Verbond weten te hebben Gods heilig en onveranderlijk woord, voor hetwelk wij ons onvoorwaardelijk buigen ¹⁾. Aan de Schrift geen ander gezag toekennende dan hetgeen zijzelve eischt, onderwerpen wij ons ook gaarne aan hetgeen zij ons omtrent God en Zijn genaderaad openbaart, en maken van harte de woorden uit Artikel V van onze Gereformeerde Geloofsbelijdenis tot de onzen: »wij ontvangen deze boeken voor heilig en kanoniek, om ons geloof naar dezelve te reguleeren, daarop te gronden en daarmede te bevestigen, en gelooven zonder eenige twijfeling al wat in dezelve begrepen is.” Voor wie in de vleeschwording des Woords gelooft is deze waarheid vanzelf het middelpunt der H. Schrift geworden, waaromheen zich voor zijn bewustzijn al het overige groepeerd. Al wat Jehovah in Zijne leidingen met Israël bedoelde, door priesterlijken offerdienst en profetische verkondiging, was de vóór- en toebereiding van dat groote Heilsfeit, hetwelk in Bethlehem zijn aanvang, en op den Berg der Hemelvaart zijn bekroning vond; terwijl de apostolische prediking evenals de evangelische geschiedbeschrijving niets anders doet dan de beteekenis van dit feit der feiten voor heel den omkring des levens in het licht te

1) De geleerde broeder van wien het plan uitging om deze leerrede aan alle Kerkeraden onzer Herv. Gemeenten te zenden, schreef mij naar aanleiding van deze zinsnede o. a. het volgende, dat ik hier eene plaats geef, omdat het mij goed deed en geheel overeenkomt met wat er leeft in mijn hart. »Wij wenschen uw woord in duizende handen, omdat het ook weder het bewijs in zich draagt dat waar *het Leven* het licht van den mensch is geworden (Joh. I : 4), de rechte zin van Gods Openbaring wordt gezien, waar vroeger wel eens eigen begrip uitspraak deed.” In een boek dat ik allen die Duitsch verstaan, en vooral ambtgenooten, ter lezing aanbeveel »Johann Tobias Beck, ein Schriftgelehrter zum Himmelreich gelehrt (Basel, 1888)” lezen wij van Beck dat Nitzsch hem aldus betitelde: »den absoluten Bibelgläubigen.” (ald. blz. 204). Er is veel genade Gods toe noodig om bij iemand dāt tot stand te brengen — *waarlijk* absoluut te *gelooven* wat de Bijbel ons leert... de Heer schenke 'ons meer en meer!

stellen. En zoo is dan voor den geloovigen prediker Christus, gelijk in alle andere dingen, ook in zijn gebruik van en eerbied voor de Schrift, toetssteen en voorbeeld, terwijl de geloovige hoorders *dit* bovenal in hunnen leeraar hebben te zoeken en te begeeren dat hij hun den Christus bringe naar de H. Schrift, en alles in die Schrift met Christus in verband beschouwe. Moogt gij in dit opzicht fijne voelhorens hebben, lieve gemeente! Daar wordt helaas veel onredelijks verlangd van leeraars ook op het stuk der Schrift, en het is somtijds onmogelijk anders dan met een vriendelijken glimlach de wenschen van sommige vromen aan te hooren; maar o wanneer (wat God verhoede!) ooit door mij de eere van den Christus mocht worden verkort, en wanneer ik ooit mijn arme menschelijke wijsheid mocht stellen boven de openbaring des Heeren — kinderen Gods in ons midden! dan reken ik op uwe vriendelijke, ernstige terechtwijzing, en dan zij het Woord van God, onze eenige scheidsman!

Wij zullen volharden in de bediening des woords. *Volharden*, dat wijst op tweeërlei zaken tegelijk. Wie in iets volhardt, zet dus de lijn voort waarop hij zich tot dusverre bewoog, en ook dit kan ik, wat mijne Evangelieverkondiging betreft, door 's Heeren genade op mijzelven toepassen. Dezelfde waarheid waarmede ik vóór zes jaren in mijne eerste, vóór drie jaren in mijne tweede gemeente optrad, mag ik nu ten derde male bij de plechtige aanvaarding van mijn heerlijk ambt in uw midden, wederom verkondigen. Goddank dat ik het zeggen mag, al gaat die belijdenis ook onmiddellijk gepaard met het levendig besef van tallooze tekortkomingen en zonden: ook ik mag volharden in de bediening des woords, gelijk ik die bracht, al bid ik ook vurig dat die bediening mijnerzijds voller, getrouwer, gehoorzamer zij dan tot dusverre. O, daar ligt zoo veel beschamends in, zes jaren prediker des Evangelies te zijn, zooveel verootmoedigends, zooveel vernietigends voor eigen eer en eigen kracht. Wat staan wijzelven beneden de heerlijkheid van ons Ideaal! Hoe is elke verkondiging allereerst voor onszelf een boetprediking, gelijk wij ze nimmer aan anderen brengen kunnen! Hoe machteloos is onze arbeid wanneer niet de Heere zelf

Zijn woord op onze lippen legt! Maar het is toch ook weer zoo vertroostend te mogen gelooven dat de Almachtige God er behagen in schept door nietige middelen te werken, en Zijne groote kracht in onze zwakheid te volbrengen.

Maar dan ook ten andere: dit volharden wijst op een *strijd*! En ach, hoe gevoelen wij, uwe dienaren, het welk een zware strijd daar van ons wordt gevorderd! Ons aller hart wil den weg der gehoorzaamheid niet op, wil dien Christus niet volgen, die ons als onze Koning en Meester gepredikt wordt. Wij hebben den strijd aan te binden tegen de vleeschelijke begeerten van onze eigene ziel, die o zoo gaarne den vrede met de wereld wil sluiten ten koste van ons beginsel; den strijd tegen het ongeloof onzer eeuw, die immers lacht om de pretensie van dien gekruisigden Jood Toongever en Hoogste Gezag te wezen op ieder gebied; den strijd tegen de stofvergoding van onzen tijd die, den eenigen waarachtigen God onttroond hebbende, en toch gedrongen door de innerlijke stem des gewetens *iets* te aanbidden, (want aanbidden *moet* de mensch, doet hij het God niet, dan zal hij 't den Duivel doen!), de onpersoonlijke Natuur verheft op den troon; den strijd tegen het materialisme, ook dat christelijk-getinte, fatsoenlijke burger-christendom, dat in vermijding van alle uitersten, en in het schikken en plooiën naar den smaak dezer eeuw, het ideaal van een geloof boven geloofsverdeeldheid verkondigt. Tegen dat alles hebben wij in de mogendheid des Heeren te velde te trekken, en ach hoe menige David beproeft het tegen dezen Goliath met de ijzeren wapenrusting van Saul, waar toch alleen het onwankelbare vertrouwen op Jehovah de zege verschaffen kan?

O de *gevaaren* onzer bediening ze zijn zoo zwaar en zoo talrijk! Wie een koninklijke banier draagt moet zoo dubbel waken dat ze niet besmet of bespot wordt, en hoevele leeraars zijn er die het durven beweren dat nooit door hunne schuld op Askalons straten gelach was en hoon? Wat is een bedienaar des woords? Een »onderwijzer» in de geestelijke waarheden, een man die op den kansel aan de volwassenen, en in de catechisatie aan de jongeren, goede en nuttige lessen mededeelt? Een man die wat meer heeft

gestudeerd dan een ander, en bij wien men van tijd tot tijd een opwekkelijk woord gaat zoeken, als men zelf door het proza des levens wat moede wordt en mat? Wat is een gewenscht leeraar voor eene gemeente? Een man, die vele schitterende kanselgaven heeft, en die des Zondags zijne hoorders vergast op een fraaie, wèl doorwerkte rede? Neen, neen, duizendmaal neen, mijne vrienden! helpt ons deze satanische dwaling bestrijden, die maar al te gereedelijk post vat in onze ziel! Ellendige gedachte dat ijdele welsprekendheid een afgezant van Christus zou vormen! Gaat dan naar de theaters, en hoort ze hun les opzeggen, en klapt in de handen en vindt het fraai! Maar wij, o geliefden! als wij onze roeping verstaan, dan staan we hier u te waarschuwen voor een dreigend gevaar, u aan te zeggen dat uw leven afhangt van hetgeen we u boodschappen, dan zijn we als in barensnood om u tot leven te brengen, of gij het eeuwig oordeel ontgaan mocht. Als wij weten wat de Heer van ons verlangt, als wij beseffen dat uw bloed van ons geëischt zal worden als onze bazuin een onzeker geluid heeft gegeven, zie dan wordt elke prediking ons een worsteling, en dan kunnen wij de verantwoordelijkheid van zulk een ontzachelijke taak onmogelijk dragen, tenzij de H. Geest het leven onzes levens, en de kracht van elken ademtocht onzer ziele geworden is. En nu... dat alles te vergeten, en zelfs aan de bediening des woords gewoon te raken; te bidden uit gewoonte, te vermanen uit gewoonte, te onderwijzen uit gewoonte — gelooft gij niet dat het gevaar dreigend is voor elken leeraar die niet dagelijks zich baadt in de stroomen van Gods genade, en die niet elken morgen opnieuw zijn Manna verzamelt, opdat hij nimmer uit traagheid daarvan overlate tot den morgen, en het voedsel dat hij geven moet zelf ontbere? Daarom, o broeders en zusters! bidt voor ons, bidt veel, bidt onophoudelijk voor ons, want wie is uit zichzelf tot deze dingen in staat?

Maar voor wie het dan ook in 's Heeren kracht mag doen, is het een *heerlijke* taak. Hoe zal ik u de *schoonheid* onzer bediening naar waarde doen kennen? De bediening des woords, wat is zij anders dan de zichtbaarwording van het

Idealisme van ons hart? In ieder menschelijk hart sluimert de begeerte in aanraking te komen met God; en zie wanneer de Heere in Zijne genade zich openbaart aan de ziele, dan geschiedt dat ook; maar dan bemerkt dat wellicht geen enkel sterveling, wellicht een enge kring van huisgenooten en vrienden. Maar wij, wij mogen, wij moeten er van getuigen, voor honderden, voor duizenden, voor allen die de Heere ons toezendt op ons pad! O, waarlijk, nu ik u daar in breede rijen zie zitten, luisterende naar de rede mijns monds, nu zwelt mij toch de borst van heilige verrukking dat ik arme worm, ik nietig schepsel, verwaardigd word van deze heerlijke dingen in uw midden te gewagen! Is daar in onzen veelszins doffen en moeielijken tijd, waar de twijfel zich nestelt in de verborgenste schuilhoeken van het hart, en waar een vochtige nevel over aller oogen schijnt neergestreken, iets zóó hartverheffend en zóó koninklijk als prediker te zijn van den levenden Christus? Is het niet iets majestueus, terwijl bijkans op ieder gebied de vragen vermenigvuldigen, en de hooggeleerden en denkers onzer dagen steeds meer geneigd zijn te erkennen dat wij enkel in raadselen leven, van welke de een de oplossing zoekt in een hopeloos pessimisme, en de ander in een bodemloos optimisme, kalm en welgerust te verkondigen dat alle raadselen opgelost *zijn* in dien Jezus Christus wiens gezanten wij zijn mogen? Is het niet iets om jaloersch op te worden, Gij die mij hoort! in deze dagen waar ieder jaagt naar aardsche schatten, waar ieder zich vastklemt aan het woord van een mensch. (daar men 't woord van den levenden God heeft verworpen!) in alle kalmte te mogen verkondigen: »deze bedeeeling gaat voorbij, heel deze natuurlijke wereld zinkt in elkander, maar de *ware* wereld breekt ook eerst aan als de Koning wederkomt?» En dat geeft geen stoische onverschilligheid, geen koele wereldverachting, want immers het is slechts de *gedaante* dezer wereld die voorbijgaat? Haar kern, haar wezen, is toch reeds bezig zich toe te bereiden ter bruiloftsvreugde, en de vriend des Bruidegoms verheugt zich immers als hij de stem hoort van den Bruidegom?

En nu ten slotte, eer wij nog met elkander spreken over

dat andere waarin de apostelen wenschten te volharden, over het gebed, nog deze vraag beantwoord: *Wat is ons ideaal* met deze bediening des woords? Ik antwoord met diepen eerbied: hetzelfde als het Ideaal Gods is, namelijk eene heilige gemeente te scheppen. Daarop doelen al Zijne leidingen met Abraham, opdat er een heilig zaad; met Israël opdat er een heilig volk; met Zijnen Eengeboren Zoon opdat er eene heilige gemeente geboren worde, eene gemeente waarin de liefderaad des Almachtigen volkomen verwezenlijkt is. Zie dat is de onbewuste wensch die in elke ziel slaapt: heilig te wezen. Maar ach, de bittere ervaring van de macht der zonde en des vleesches, doet zoo ras dat stille verlangen overgaan in doffe berusting zooal niet in vrede met dezen gezonken staat; totdat de Koningszoon van Bethlehem die slapende begeerte doet ontwaken, en de ziele vervult met een heimweesmachten dat alleen in Hemzelven bevrediging vindt. En ja, dan wordt die verzuchting ook beantwoord. Als de H. Geest door het geloof in Jezus Christus over en in ons komt, dan wordt het ook alles nieuw, dan komt er ook een krachtig, heerlijk, heilig leven, dat de profetie en de waarborg zijner eindelijke voltooiing met zich mede draagt. De verkondiging des woords is dus geen hopeloos pogen, maar eene triumfeerende zaak, want Hij, die er het Middelpunt van is, is de levende Heer Zijner gemeente, en Hij heeft het gezegd: »Ik ben met ulieden al de dagen tot aan de voleinding der wereld." Christus met ons medearbeidende — welk eene gedachte, en dan te weten dat die gedachte werkelijkheid, zalige heerlijke werkelijkheid is! O dat geeft moed en kracht om verder te gaan, om nimmermeer te wanhopen, en blijmoedig in hope voort te zaaien. Daar *zal* eenmaal eene heilige, volmaakte Gemeente geboren worden, gelijk alle leven ontstaande eerst na de barensweeën der smart; maar toch een leven dat door God is gewekt, en dat door Zijnen Zoon wordt beschermd, dat moet wel een heerlijke bestemming tegemoet gaan! Wat wij arme menschen tot stand brengen, ach, het is altoos *gemaakt*, kunstig wellicht, ontzachelijk groot en indrukwekkend misschien, maar toch het heeft den kiem des levens niet in zich; pyramiden

kunnen wij bouwen, doch een grashalm doen groeien kunnen wij niet. Maar de Heer doet iets *worden*, groeien, zich ontwikkelen, en al wat uit God geboren is, overwint de wereld. Ja waarlijk, wij zullen volharden in de bediening des woords, met Zijne genade! Ja waarlijk, wij zullen den strijd aanbinden tegen Satan en al zijn heir, want die met ons is, is sterker dan die tegen ons zijn. Ja wij zullen het wagen met dat woord des Evangelies dat God de wereld liefheeft, tegen den haat en al de vijandschap des natuurlijken levens in te gaan, en dan valt er ook niet aan te twijfelen of wij *zullen* gezegend zijn. Het woord onzes Gods is onveranderlijk; bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen, maar mijne goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heer uw Ontfermer. Komt, laat hier de voorganger zich vereenigen met de gemeente, en laat ons te samen de vastigheid bezingen van hetgeen God heeft gegeven, heeft gegeven in zijn woord, in dat woord welks bediening onze eere en blijdschap is!

II.

»Wij zullen volharden in het gebed, en in de bediening des woords.» Wij hebben u dan in breede trekken ontvouwd wat leeraar en gemeente, naar luid der H. Schrift, in deze bediening des woords hebben te zien; en niet waar, dat is iets ontzachelijks! Het is een strijd in de mogendheid des Heeren, waartoe alleen Zijne genade bekwamen kan. Den weg nu daartoe leert ons het eerste deel van onzen tekst: »Wij zullen volharden in het gebed.» O hoe gevoelen wij, nu wij ons schikken daarover enkele gedachten voor u neer te leggen, hoe geen menschentong naar waarde de heerlijkheid en de teederheid van het leven des gebeds kan beschrijven! Gelijk men een vlinder niet aan kan raken, zonder iets van het glansende stof zijner vleugelen weg te nemen, zoo laat zich de ademtucht der ziele die heen-vliegt naar God, niet beschouwen en bespreken zonder iets

van haar schoonheid te verliezen. Daar zijn van die dingen die de ziele in onuitgesproken genieting vóór zich houdt, en waarover zij alleen tot God kan gewagen. Maar toch wij kunnen en wij mogen u wel inleiden in het voorportaal van het heiligdom; de H. Geest, de Geest der gebeden, leide ons dan zelf naar binnen! Doch gij, mijne hoorders, ontbindt de schoenen uwer voeten, want de plaats waarop gij treedt is heilig land!

In de Roomsche-Katholieke Kerk, waar wij onder de menigte van vormen en ceremoniën somtijds zulke schoone en diepzinnige gedachten aanschouwelijk vinden voorgesteld, heeft dagelijks een stille bediening van het heilig Misoffer plaats. Meestal zeer in de vroegte, terwijl de wereld nog slaapt en de eerste strepen van het morgenrood zich pas beginnen te vertoonen, staat daar de priester, en bedient eene denkbeeldige gemeente. Soms is er geen sterveling in het kerkgebouw buiten hem aanwezig, toch wendt hij zich om aan het altaar en breidt de handen zegenend uit; toch bidt hij voor alle geloovigen, en doet alsof daar een groote menigte de oogen op hem geslagen had. — Wat dunkt u, geliefden! is dat niet een treffend beeld van wat een bedienaar des woords in de hoogste werkelijkheid moet omzetten? Wee, wee den leeraar die niet in zijn eigen woning een stil heiligdom heeft, waarin hij priesterlijk de nooden van zijn volk den Heere bekend maakt en opdraagt, vóór hij zich schikt hen op de markt des levens te gaan dienen! Wee, wee den man die in het gebed niet de kracht zoekt om zijne kudde te weiden naar den Woorde Gods, en die niet op de knieën zijne gemeente bewerkt heeft vóór zijne voeten hem dragen naar kansel of woonvertrek, naar sterfhuizen of verblijven van vreugde!

O mijne hoorders! de duizenden dezer stad ze liggen nu voor onze rekening. Het is niet waarschijnlijk, het is zelfs onmogelijk dat wij met die allen in persoonlijke aanraking komen — en toch ze liggen voor onze rekening! Waar de omgang is afgesneden, waar het woord wellicht niet wordt aangenomen, waar de vijandschap van het natuurlijke hart mischien alle toenadering, alle geestelijke gemeenschap on-

mogelijk maakt — daar blijft toch de toegang open tot den troon der genade, en juist hoe machtelooser wij onszelf gevoelen voor onze taak, te meer zullen wij worden uitgedreven ten gebede, of zich de Heere ontfermen mocht, en de vijandschap des ongeloofs breken door Zijne almachtige genade. O wij voorgangers, hoe kunnen we onzen ontzachelijken arbeid verrichten, hoe kunnen wij de teekenen der tijden verstaan, en te midden van al de neerdrukkende, afstompende invloeden die ons omringen, altoos het hoofd hoog opgeheven houden, anders dan door het vurig en onafgebroken gebed? Wat is een bedienaar des woords? Een man die op de hoogte rijdt, niet in die ziekelijke opwinding die men wel eens enthousiasme noemt, maar even weinig duur heeft als een schitterend vuurwerk, maar in die heilige, kalme blijdschap, die de ziele dergenen vervult die het weten dat Jezus Christus staat te komen, om al het gebrekige dezer tijdelijke bedeeling te vervangen door Zijne volmaakte zaligheid. Wat is een bedienaar des woords? Een man die in alle dingen de zijde weet te vinden waaraan ze met God zijn verbonden, en die in al het tijdelijke het eeuwige weet op te sporen en aan te wijzen; een priester die met de heiligheid der liefde, het offer zijns levens gebracht heeft, het offer van eigen eer en eigen wil, om voor de zijnen middelaar der goddelijke barmhartigheid te zijn. O geliefden! hoe zou dat alles mogelijk zijn zonder gebed? Een leeraar zonder gebed is een rivier zonder bron, een hof zonder boom, een afgesneden bloem in het zand gezet, die nu ja een korte poos kan *schijnen* te leven, maar immers zij *moet* sterven, want zij is van haar wortel gescheiden?

En toch . . . die bedienaar des woords, hij is een zondaar als ieder ander, een mensch van gelijke bewegingen als gij. Ook hij kent de zorgen, de moeiten, de kleine verdrietelikheden van het leven, die, veel meer dan de groote smarten en schuddingen van ons bestaan, ons uit die heilige kalmte kunnen uitrusten, waarin alleen een vruchtbaar gebedsleven mogelijk is. Ook hij heeft zijn natuurlijken aanleg mede of tegen, want — de apostel zegt het zoo nadrukkelijk! — het natuurlijke is eerst, en daarna het geestelijke. En voor wie

is de mogelijkheid dat zijn zondige aanleg onophoudelijk wordt geprikkeld grooter dan voor een man die elk oogenblik aan duizend invloeden bloot staat, en nu eens miskend, dan weer overmatig geprezen, nu eens in het zonlicht der goddelijke genade, dan weer in de duivelsche machten der zonde geroepen wordt steun te bieden en troost? Wat is onmisbaarder voor het gebed dan kalmte, en voor wie is kalmte moeilijker te bereiken dan voor den leeraar eener groote gemeente? Want immers *hoe* zullen wij bidden? Wij moeten niet den troon der genade bestormen; niet in een vloed van woorden ons hart uitstorten, en dan weer voortrennen in het drukke leven; wij moeten ook stil kunnen zijn op de knieën, en onzen God Zelf aan het woord laten. En ach, wanneer wij dan een huiselijke bekommerenis, of een grievende teleurstelling, of een pijnlijke ervaring van eigen zwakheid, als een looden wicht op onze blijmoedige stemming voelen rusten, hoe licht wordt dan ons gebed verhinderd! Hoe menigmaal vouwen wij de handen, en stamelen eenige woorden, nu ja, maar zonder innerlijke verzekerdheid, zonder die kalme gewisheid dat ons gebed verhoord worden *zal*, zoodat wij nog maar armer aan troost opstaan van onze knieën dan toen wij ze bogen!

Maar zie juist na zulke oogenblikken toont ons de Heere dat Hij de Getrouwe is. Gelijk menigmaal na een langdurige droogte de regen des te overvloediger nederkomt, verkwikt hij dan de kwijnende ziel met een dubbelen gebeds-zegen. O dan gevoelt men het zoo dat toch alleen God-zelf ons bidden leert! Zoolang we zelven 't nog willen doen, zoolang redeneeren wij; dan houden we onze bespiegelingen over vragen als deze: »hoe kan Gods opperbestuur toch wel samengaan met de verhooring der gebeden? hoe zou dat kunnen bestaan dat de wensch van zondige stervelingen den Raad des Almachtigen bepaalde?» Maar wanneer God-zelf ons uitdrijft ten gebede verdwijnen deze kwellende, en nooit verstandelijk-oplosbare raadselen, en gevoelen wij het klaar en duidelijk dat de hoogste macht van Gods liefde, juist hierin ligt, dat Hij zich door het gebed Zijner kinderen laat bepalen. Wanneer het Gods werk is, gelijk wij u reeds hebben

verklaard, zich eene heilige Gemeente te vormen (en wat is het gebed anders dan de zichtbaarwording dier heiligheid?) hoe zou Hij dan niet verhooren wat Hij zelf heeft gewrocht? Dan wordt het gebed de geheel natuurlijke uiting des harten, even vanzelf komend als de ademhaling die ons leven in stand houdt. Ge moet een kind bijkans alles leeren, zelfs te eten en te drinken, maar te ademen niet; dat doet het zelf van de eerste seconde af dat het tot leven ontwaakt is. En zoo, o mensch! is het gebed de eerste arbeid uwer ziele, nog eer ge kunt nadenken of er een God is die u hooren kan. Het gebed is gegrond in uw eigenlijk wezen — gelijk het hert schreeuwt naar de waterstroomen, alzoo dorst mijne ziele naar God, naar den levenden God! Twijfelt des noods aan alles, en gij kunt nog gered worden, maar wie twijfelt aan de verhooring van zijn gebed, die vernietigt God en die vernietigt zichzelf.

O zalig de mensch die bij zijnen Heiland wil leeren hoe hij bidden moet! Gelijk in alles, zoo is ook hierin de waarachtige Mensch, ons voorbeeld, onze vraagbaak, onze kracht. Hij spreekt in Zijn bidden uit wat Hij is. »Ik heb U verheerlijkt, o Vader! op de aarde; ik heb voleindigd het werk dat Gij mij gegeven hebt om te doen.» Hij heeft getoond dat de liefde almachtig is, en dáárom kon Hij de wereld behouden. Wat is nu het ware bidden voor den geloovige? Het bidden in Jezus' naam, d. w. z. in Jezus' kracht, het bidden omdat Jezus is die Hij is, namelijk Heiland, Overwinnaar, Koning. Wie bidt in Jezus' naam wordt door die kracht aangevat, vastgegrepen, overgeplant op dien bodem der genade dien Jezus gemaakt heeft tot het ware terrein voor de Zijnen, en nu staat hij dan ook veilig en geborgen, en biedt het hoofd aan al die machten der wereld die hem trachten af te rukken van zijne vastigheid. Alleen dán, alleen in het gebed komt onze geest tot rust, daar hij dan eerst de eenheid aanschouwt in alle leidingen Gods met de menschheid, die ook voor Gods kinderen vaak zóó smartelijk raadselvol zijn, dat zij met Asaf dreigen uit te roepen: »hoe zou God het weten, en zou er wetenschap zijn bij den Allerhoogste?» Eerst in het heiligdom der aanbidding leert onze geest te

rusten, en met blijmoedige verzekerdheid den grooten Dag te verbeiden waarop alle schaduwen vlieden.

Nu, lieve gemeente! geldt dit in het algemeen van elken geloovige, in bizondere mate geldt het van ons, uwe voorgangers. Wij kunnen u onmogelijk dienen, wanneer wij niet bidders bij uitnemendheid zijn. O helpt ons, helpt ons door uwe stille, vurige, onafgebroken voorbidding! Wij gelooven in de kracht daarvan, wij hopen er op te mogen rekenen. O laat ons nooit dezen kansel beklimmen, zonder dat gij vooraf uwe smeekingen den Heere hebt opgezonden. Hoe vaak, vraagt het uzelfen maar af, zit gij daar rustig en kalm op uwe plaatsen, wellicht nieuwsgierig naar hetgeen wij u zullen doen hooren, wellicht reeds van te voren besloten eens recht scherp te luisteren of gij ons ook aanstootelijk en verwerpelijk bevinden mocht — zonder dat daar één zielsverzueming, één stille bede tot Gods troon is opgerezen voor uwe dienaren, die daar worstelen met den Heer, opdat Hij hun de belofte schenke van een vollen zegen op hun werk? O geliefden! helpt ons waarlijk het gebed der gansche gemeente tot God te brengen, doordat ge ons uwe nooden mededeelt. Laat er geen gezegende moeder, geen ernstige kranke, geen beweldadigde echtparen zijn, laat er geen huwelijken gesloten worden, geen rouw en geen smart in de woningen geleden, die gij niet aan uwe leeraren bekend maakt, opdat zij in de stille binnenkamer of in de samenkomsten der geloovigen, dat alles neerleggen voor den troon der genade! O mocht hier een biddend volk geboren worden, dan zou de zegen uitstroomen naar alle kanten, en niet beperkt blijven tot de grenzen van ons Kerkgenootschap, maar verre daarbuiten de vruchtbaar makende dauw des H. Geestes neerdalen op de harten. Men klaagt over de ellende onzer kerkelijke toestanden, en daar is reden toe! Maar zou niet drie vierde dier ellende haar oorzaak vinden in verflauwing des gebeds? Zou het wel mogelijk zijn dat aan den éénen kant belijders van éénzelfden Christus elkander om kerkrechtelijke kwestieën bevechten en haten, en aan den anderen kant ongeloovigen, ja loochenaars van allen geopenbaarden godsdienst zich in de

gemeente, ja Gode zij het geklaagd, tot op den kansel toe kunnen handhaven, wanneer daar inniger en oprechter gebeden werd, wanneer daar menigvuldiger de verzuchting tot den Vredenvorst oprees om den vrede van Jeruzalem? O als daar wellicht in ons midden strijdlustige broeders zijn, maar die zich lieten bedwelmen door menschengezag en menschenwijsheid, willen die ons helpen in den strijd des gebeds, en alle overleggingen biddend ter neder werpen, en alle hoogte die zich verheft tegen de kennis van God, en alle gedachten gevangen leiden tot de gehoorzaamheid van Christus? O, dan zullen wij strijden, strijden tegen den Satan en al zijn heir, en dan *zullen* wij overwinnen, want nog *nooit* heeft een biddend volk de vlag moeten strijken, waar het optrok onder het vaandel des Kruises!

Zoo hebt gij dan, gemeente van Gouda! naar ik hoop in niet onduidelijke taal vernomen met welke opvatting van mijn heilig ambt ik tot u overkwam, en van af dezen dag als een uwer herders en leeraars onder u hoop te arbeiden, zoolang mij de Heer hier gebruiken wil. Ik bid van Hem dat ons samenzijn recht hartelijk en ongedwongen zij. Van alle stijfheid in optreden en omgang ben ik afkeerig; wie weet dat een alwetend oog hem altoos en overal gadeslaat, heeft een afschuw van vertooning, die helaas voor een leeraar nog moeilijker te vermijden schijnt dan voor een ander. Ach ik zal zeker wel verre beneden mijn ideaal blijven, maar ik wensch er toch naar te jagen uw vriend te mogen worden, door mij aan u te geven en voor u te zijn wat ik kan. Ik heb goede verwachting van u, geliefden! Wel kom ik niet met die in zeker opzicht liefelijke, maar toch ongezonde, overdreven illusiën tot u over, met welke de 23jarige jongeling voor de eerste maal het torentje zijner eerste dorpsgemeente begroette, als zou *hij* nu eens alles daar goed en christelijk maken, als zou met *zijne* komst nu eerst een tijdperk van bloei en wasdom aanbreken . . . neen, o neen! zes jaren gemeentelijke arbeid zijn wel in staat heel wat droombeelden, zoowel over onszelven als over de menschen weg te nemen, en de ervaring leert spoedig genoeg dat een groot deel van het goede zaad tusschen de dorens,

of op steenachtige plaatsen, of ook wel op den hardgetreden grond komt te vallen, waar het bijkans even spoedig vertreden als uitgestrooid is. Ik heb kennis gemaakt met het welkelijksche proza van de op hun Zondagsch-gekleede kerkgangers, en met de zorgen dezes levens, en met de zonden van mijn eigen hart . . . maar ondanks dat alles, het is met goede verwachting dat ik mijne schreden herwaarts gericht heb. Zoowel uwe dienstdoende als uwe rustende leeraren, sommigen zelfs sinds 20 jaren en langer van u verwijderd, hebben mij veel liefelijks van u verteld. »Gouda is een hartelijke gemeente,» ik geloof dat die woorden in geen enkelen brief ontbraken — welnu, ik beveel mij aan uwe hartelijkheid aan; mijn hart heeft er behoefte aan; ik kan niet op een kouden afstand met zielen blijven, voor wie ik geroepen ben te dienen met woord en gebed. Men heeft somtijds van die liefde die zóó diep, zóó akelig diep verborgen is, dat ze alleen bij groote schuddingen en gewichtige veranderingen van ons lot voor den dag komt. Als ik kiezen mag heb ik liever een fontein van 30 voet diepte die dagelijks kalm en vriendelijk stroomt, dan een van 300 voet die maar eens een enkele maal haar water geeft, en dan vaak zoo geweldig dat een overstroming het gevolg is. Laat ons onze harten niet voor elkander toemuren! Onthoudt mij uw liefde en vertrouwen dan niet, maar laat van den aanvang af onze betrekking bovenal eene geestelijke zijn! Niet in dien laffen, door en door ongeestelijken zin dat wij een gesloten oog zouden hebben (of veinzen) voor de behoeften en toestanden van het maatschappelijke leven — o neen, homo sum, ik ben een mensch en niets menselijks wil ik vreemd van mij achten! Maar aldus: dat gij in mij steeds een uwer bearbeiders voor de eeuwigheid, en ik in u altoos geroepenen tot de hemelsche kroon mag zien. Dan zal uit onze verhouding van den aanvang af dat ziekelijke hangen aan den persoon des dienaars verbannen blijven, waarbij plotselinge overgangen van »Hosanna!» tot een »weg met dezen!» even talrijk als zielkundig verklaarbaar zijn. Verwacht van mij het onmogelijke niet, begint altoos in u zelve naar het ideaal te zoeken voor gij het in een ander

verlangt. Is het reeds iets verschrikkelijks wanneer een levend mensch zich verlaagt tot dienaar van een dood beginsel, nog ellendiger is het een geestelijk gestorven mensch te zien ijveren voor levende waarheden. Laat ons in deze wereld die nooit ongeneigd is hulde te bewijzen, zelfs aan gewaande grootheid, mits deze voorzien zij van gewaande titels, er in de kracht Gods naar jagen »in alles wáár» te zijn tegenover elkander en tegenover onszelf, en steeds te bedenken dat het *hebben* van een ideaal niets beteekent, maar wél het gelooven in de *werkelijkheid* van ons ideaal. Gemeente, ik geloof in de werkelijkheid van het Ideaal, omdat het Woord is vleesch geworden. Ik wanhoop aan niets of niemand, zoolang Jezus Christus zijn woord gestand doet: met ons te zijn alle dagen tot aan de voleinding der wereld. En in dat geloof kom ik tot u. Tot u *allen!* niet voor eene *partij*, maar voor de *gansche* gemeente heb ik een boodschap: aan armen en rijken, aan verstandigen of zich verstandig wanenden evengoed als aan de geringen van kennis en wetenschap. Maar van nu af aan hebt dan ook gij eene roeping en verantwoordelijkheid tegenover mij, evengoed als tegenover uwe andere leeraren. Gij zult eenmaal rekenschap hebben af te leggen hoe gij handelt met de bediening des woords en des gebeds, gelijk die ook door mijn geringen arbeid tot u komen zal. Laat u door ons bedienen, en wilt niet, gelijk dat helaas zoo vaak geschiedt, wilt niet over ons heerschen! Waar de Geest van Christus is, daar is vrijheid, en waar men zoo menigmaal leeraren veroordeelt, en wikt en weegt, naar onbeteekene overwegingen, die niets hoegenaamd met de hoofdzaak des Evangelies te maken hebben, toont *gij* dan iets van de schoonheid der oude spreuk te verstaan: »in het noodzakelijke *eenheid*, in het twijfelachtige *vrijheid*, in alles *liefde*.”

Toespraken.

En nu geen afzonderlijk woord meer! De onverbiddelijke tijd dringt ons te besluiten. Aan u, mijne nieuwe gemeente, thans nog een laatste woord, en dit woord zij niet over

uzelfven, en nog veel minder over *mijzelfven*, maar over Hem den Bruidegom, wiens zalige toekomst wij tegengaan. Eerlang vieren wij, zoo God wil, te samen het heerlijke feest van Jezus geboorte, die fonkelende sterre in de donkere dagen van dit jaargetijde. Mijne lieve vrienden, medereizigers naar Bethlehem, zijt gij Zijn eigendom reeds geworden? Neemt deze vraag als uw levensvraag mede naar uw huis, en geeft uwen God het antwoord er op. Spreekt nog een korte poos ook over dit ons samenzijn, en indien het u ging als mij, dan prijst gij 's Heeren goedheid en trouw, want het was ons werkelijk goed aan deze plaatse. Doch dan weer de oogden van al wat zinnelijk is en voorbijgaat afgewend, en ze gericht op onzen Koning Immanuël! De dagen worden al korter en korter, en ook de dagen onzes levens worden spoedig of later afgesneden. Zoo bereidt dan uwe harten om Hem te ontvangen die tot u komen wil, om bij u te blijven, eeuwiglijk en altoos! In Hem woont de volheid der Godheid lichamelijk, en welk ledig uwer ziel zou Hij niet vervullen? Op welke vraag des harten zou Hij u het antwoord schuldig moeten blijven?

Nu dan mijne gemeente! geloovigen of onbekeerden, bekommerden of juichenden, zoekenden of die gevonden hebt omdat gij gevonden zijt, wij zullen volharden in het gebed en in de bediening des woords. Daar is eene toezegging van Jehovah die Zijn dienaren kracht geeft, als ze sidderen voor de zwaarte hunner taak, en bevend zouden willen uitroepen: »ach Heere zend toch een anderen!» . . . zoo waarachtig ik leef, spreekt de Heere, Ik zal mijne woorden in uwen mond leggen, en gij zult zingen van mijnen lof! Gij zult priesters des Heeren heeten, men zal u noemen dienaren onzes Gods, en waar uwe ziel is neergebogen door smart en door rouw, hoort de stem des Gezalfden: zegt der dochter Sions, uw Koning komt! want uw Maker is uw Man, Heere der heirscharen is zijn naam, en de Heilige Israëls is uw Verlosser!

En zoo zij dan het laatste woord dat ik op dezen gewichtigen dag van deze plaats tot u spreke, het bemoedigd getuigenis van ons geloof in Gods trouw. Wij weten dat wij

een strijd te voeren hebben, maar met 's Heeren hulp, wij *zullen* volharden! Wij weten dat de Vorst der Duisternis zijne netten spant, en zijne lagen legt, maar Jezus Christus is Overwinnaar, ook heden. »Ik ben met u alle de dagen tot aan de voleinding der wereld.» Christus met ons — Hallelujah! En als gij, o Kerk des Heeren! nog verkeert in moeite en in strijd, troost u dan, bemoedig u dan met dat woord van de moeder des Heeren, welks vervulling zij nu ook met alle gezaligden in glorie aanschouwt: »Groote dingen heeft aan mij gedaan Hij die machtig is, en heilig is Zijn naam, en Zijne barmhartigheid is van geslacht tot geslacht over degenen die Hem vreezen.» En wij die nog onzen pelgrimsweg gaan, wij vereenigen dan onze harten en tongen, met die groote overwinningsgemeente daarboven: Hallelujah! de zaligheid en de eer en de kracht, zij den Heere onzen God, en het Lam dat geslacht is, van nu aan tot in eeuwigheid. Amen!

N A S C H R I F T.

Nu dit woord eenmaal tot alle Hervormde gemeenten komen zal, kan ik niet nalaten de ledige bladzijde die hier overschiet te gebruiken, om een broederlijk woord tot die allen te richten. In het bekende predikantenboek van v. Alphen de verschillende dorpen en steden naslaande, trof mij niet alleen het jammerlijk aantal vacaturen, maar ook het groot getal van leeraren die reeds 60 jaren, 70 jaren oud zijn hoeveel ledige plaatsen zullen er in den loop van vijf, tien jaren de reeds honderden vacaturen komen vermeerderen?

Gemeenten van Christus! waar moet dat heen? Wat baat het of men al zegt onze Hervormde Kerk teederlijk lief te hebben, voor haar rechten te strijden, ja hare vijanden haat met een wreveligen haat? Wat baat het wanneer

daar geen herders komen, die in deze dagen van verstrooiing en afval, de kudde weiden naar Gods Woord? Als er geene profetie is wordt het volk ontbloot, en hoe zullen ze dan Hem aanroepen in wien zij niet geloofd hebben, en hoe zullen zij in Hem gelooven van wien zij niet gehoord hebben, en hoe zullen zij hooren zonder die hun predikt? O Gemeenten, doet gij wel genoeg om in dezen schreienden nood te voorzien? Bidt gij wel vurig, wel aanhoudend tot den Heer des oogstes, opdat Hij toch arbeiders uitstoote in Zijn wijngaard? Wij jammeren zoo menigmaal over de breuke Sions, maar gorden wij ons wel aan in 's Heeren kracht steenen aan te dragen tot herstell? Waarom laten zoovele gemeenten hare leeraars al zuchtende arbeiden? De Heer heeft het toch verordend dat zij die het Evangelie verkondigen, ook van het Evangelie leven zullen. Zou er niet overvloedige oorzaak zijn deze en nog zoovele andere gebreken in ons kerkelijk leven, met ernst onder de oogen te zien, met nadruk te bestrijden, en ze te maken tot voorwerp van gemeenschappelijk onderzoek en gebed?

O dat men deze dingen begreep vóórdát het te laat is! *De vacaturen zullen onze Kerk doen vallen*, tenzij er krachtig, en alom in den lande, eendrachtige samenwerking ontsta om in Gods kracht dezen voortvretenden kanker te stuiten. Laten wij die dit gevaar inzien er de aandacht op vestigen! Laten rijken en armen er van doordrongen worden, want o wanneer onze arme, zondige, maar ook zoo geliefde, juist in haar ellende dubbel geliefde volkskerk eens kwam te vallen, men zou eens zien welk een schreiend ledig zij achterliet, en welk een zegen, óók voor 't maatschappelijk leven, men miste! Daarom laat ons, met het oog naar Boven, aan den arbeid gaan, geliefden! Wekken wij onze jongelingen op, wanneer de Heere hun aanleg en begeerte schonk, dienaars van Zijn heerlijk Evangelie te worden! Steunen wij den zwaren arbeid der Doetinchemsche stichtingen, opdat zij zich uitbreiden en bloeien, en voor steeds meerdere gemeenten ten zegen kunnen zijn! Maar laat ons niet tevreden zijn met ons zilver en goud te schenken, worde deze nood der Kerk ons waarlijk door den Heiland zelven op de ziele gebonden!

O gij dierbare, levende Koning, Hoogepriester onze Belijdenis, ontferm U over onze Kerk, opdat zij weder als een lichtende fakkel schijne in deze donkere dagen! Schenk *Gij* ons levende getuigen, schenk er ons *velen*, want Gij weet het hoe noodig ze zijn, die niets anders wetende dan Uwe gekruisigde Liefde, uitgaan in *Uwe* kracht, en het wagen met U alléén, om armen en ellendigen te noodigen tot Uwe Bruiloft! O wij *hebben* toch nog Uw zalige belofte, ook voor onze Kerk, dat Gij bij haar en met haar zult wezen alle de dagen tot aan de voleinding der wereld — kom dan tot haar, allereerst kom *Gijzelf* in de harten en woningen, maar dan ook, kom door Uwe *dienaren*, stoot ze uit met kracht en met macht, opdat weder over de dorre doodsbeenderen Uw heerlijke levensadem ruische! Stort in onze zielen den Geest der gebeden uit, opdat wij niet ophouden totdat Gij ons zegent, en Gij die verhoogd zijt aan des Vaders rechterhand, maak al Uwe knechten tot koningen en priesters, en worde de aarde vervuld van het geklank Uwer genade, totdat Gij komt om Uwe strijdende Kerk op te nemen in heerlijkheid. Amen!
